

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תוכן עניינים

- א. ובלבד שלא יהא כביצה במקום אחד ... גזירה שמא יביא קב חולין
טמאים ממקום אחד וקב ועוד ממין זה סבר איבטלינהו ברובא וכיון דאיכא האי
משהו מצא מין את מינו וניעור 1
- ב. אפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא ואי רובא
אפר מקלה הוא לא מטמא ... טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא 2
- ג. נבילה בטילה בשחוטא שאי אפשר לנבילה שתיעשה שחוטא 3
- ד. טומאה חמורה עד לגר וטומאה קלה עד לכלב 4
- ה. דכתיב לא תאכלו כל נבלה לגר וגו' הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה
ראויה לגר אינה קרויה נבילה 4
- ו. ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא 7
- ז. הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים אין חוששין שמא בנה של אחרת היה. 8
- ח. נכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ושאינן מבכירות
מניקות אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו או שמא בנה של זו בא לו אצל
זו 9

דף כג.

**א. ובלבד שלא יהא כביצה במקום אחד ... גזירה שמא יביא
קב חולין טמאים ממקום אחד וקב ועוד ממין זה סבר
איבטלינהו ברובא וכיון דאיכא האי משהו מצא מין את
מינו וניעור**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר לעיל דף כב: סאה תרומה¹ טמאה שנפלה למאה חולין טהורין, שלא הוכשרו ולא טימאתן בנפילתה, שנפלה למאה חולין טמאין תעלה באחד ומאה ואותה הסאה שמרים חששו חכמים שלא יזהרו בטומאה ולכן תאכל² קליות³ או תלוש במי פירות או פחות מכביצה שאין הסאה שנפלה היא הסאה עצמה שעלתה⁴.

ויחלקם לעיסות שבכל עיסה יהא בה פחות מק"א ביצים שהרי יש כאן א' מק"א מהטמא ואם יהא ק"א ביצים יהא בה כביצה מן הטמא, והחולין הנשארים דעת הרבה ראשונים⁵ דגם שאר החולין יאכלו קליות.

וכן סאה תרומה טהורה שלא הוכשרה, שנפלה למאה חולין טמאין תעלה באחד ומאה ואותה הסאה שמרים כאן מן הדין תאכל קליות, כי באותה הסאה שהרים לא בטלה התרומה ונמצא מטמא תרומה טהורה, אבל החולין הנשארים יכול לאכול כרצונו לכו"ע. או שיזהר שלא יהא בכל עיסה כביצה.

ב. אפר כשר שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא ואי רובא אפר מקלה הוא לא מטמא ... טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יד הלכה יג

² ונותנה לכהן והכהן צריך להחזיר לו חצי דמי מה שחולין שוין יותר על התרומה. דרך אמונה שם קד מהירושלמי

³ דסאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין אף שבטלה מ"מ אותה הסאה שמרים הרי עשאוה כתרומה ונהי דלא אמרי' היא סאה שנפלה היא סאה שעלתה לאוסרה באכילה מ"מ החלק תרומה שיש בה דהיינו א' ממאה לא במיל ואסור לטמאותו ואף על גב דממ"נ אין לחוש דאם הוא התרומה טמאה הרי כבר טמאה היא וגם אסור לאכלה ואם בטלה הרי הוא חולין אלא שחששו חכמים שאם יתירוהו לאכלו בטומאה יסבור שהטומאה בטלה לגמרי וחוששין שמא יודמן לו קב חולין טמאים ממקום אחר וקב ועוד מתעורבות זה שנתערב בשוגג ויסבור שמתבטלין הטמאים ברוב ובאמת כיון שיש כאן חלק א' ממאה טמא מצטרף עם הטמא דמצא מין את מינו וניעור ולכך אמרו חכמים שיזהר מטומאה כדי שידע שחלק הטמא לא בטל

⁴ שאילו היינו אומרים סאה שנפלה היא ודאי סאה שעלתה הי' הדין שבטמאה שנפלה לטהורין תעלה ותשרף ובטהורה שנפלה לטמאין תעלה ותאכל אבל לא קי"ל כן רק חכמים נתנו קדושה לסאה זו שאסורה לזרים כדי שלא ימנע מליתן לכהן ויגזול את השבט:

⁵ רש"י ותוס' בבכורות כ"ב ב' וראב"ן ח"א סי' ח', ואף על גב דבכל חולין טמאים שנתערבו בחולין טהורים מותר לאכלו כרצונו וא"צ לאכלו קליות שאני הכא דמתוך שרואה שאיסור תרומה בטל והותר לזרים סבר שגם הטומאה בטלה, אולם דעת הרמב"ם לא משמע כן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

אפר פרה⁶ אדומה שנתערב באפר מקלה כלומר אפר סתמי וקידש בכולן אם היה הרוב אפר פרה מטמאין במי נדה, ואם היה הרוב אפר מקלה אין מטמאין במגע אבל⁷ מטמאין⁸ במשא⁹.

ג. נבילה בטילה בשחוטת שאי אפשר לנבילה שתיעשה שחוטת

כבר התבאר במסכת מנחות דף כג. שנבילה שנתערבה¹⁰ בשחוטת אם רוב מן השחוטת כגון שתי שחוטת ואחת נבלה בטלה הנבילה בשחוטת, ואין הכל מטמא במגע¹¹, אבל אם נשא הכל נטמא שאי אפשר לשחוטת שתחזור נבילה אבל הנבלה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך תבטל¹².

⁶ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק טו הלכה ד

⁷ ובטומאת משא לא שייך ביטול וכדאמרין בפ"ג דבכורות (דף כ"ג) דנבלה בטלה בשחוטת ואמר רבי חייא טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא משום דטומאה כמאן דאיתא היא ונראה דהא דאמרין דאין ביטול לטומאת משא הוא מדרבנן. משנה למלך הלכות מטמאי משכב ומושב פרק א הלכה יד

⁸ דטומאה אינה בטילה דכי מוסיף טומאה לזה עד דהוי רובא חוזר וניער, רק במגע כשהן מיעוט לא מטמא דמסתברא נגע ברובא, אבל במשא מטמא שיהי נושא כולו.

⁹ לפי מ"ש הראשונים ז"ל דקמח בקמח הוי לח בלח קשיא אפר פרה לחררת דם. דע"כ לא אמרין דמטמא במשא אלא ביבש דכל אחד ואחד עומד בפני עצמו אבל בתערובת לח בלח אינו מטמא אפילו במשא וכבר בא חילוק זה בדברי מרן סוף פ"א מהלכות אבות הטומאה בשם הר"י קורקוס ולפי מ"ש הראשונים ז"ל דקמח בקמח הוי לח בלח קשיא אפר פרה לחררת דם. שוב ראיתי שדין זה שכתבנו בשם הראשונים אינו מוסכם ובמהלוקת הוא שנוי ואיכא מ"ד דקמח בקמח חשיב יבש ביבש ומדברי רבינו בפ"ג מהלכות תרומות נראה דבשיטה זו קאי ולפי זה אתי שפיר ההיא דאפר מקלה דמטמא במשא אך הקושיא הראשונה במקומה עומדת וכעת צ"ע. משנה למלך שם

¹⁰ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה יז

¹¹ ומדברי רבינו שכתב ואין הכל מטמא במגע משמע שאפילו נגע בכל הזיתים ביחד טהור ויש לתמוה מאי שנא ממשא וכתב הר"י קורקוס ז"ל שהטעם שכיון שהטומאה על ידי נגיעת בשרו בטומאה וכל זית הוא בפני עצמו חשיבא כל נגיעה באפי נפשה כי כל נגיעה ונגיעה מחולקת היא לבדה ובכל זית יש נגיעה בפני עצמה כי הבשר הנוגע בזית זה אינו הנוגע בזית זה וחשיב כנוגע וחוזר ונוגע אבל נושא ביחד אין מקום לחלק הזיתים ולעשותו. כנושא כל זית בפני עצמו וקל להבין כך נראה לי דעת רבינו עכ"ל. כס"מ שם

¹² בראב"ד השיג חסרון דעת אני רואה בכאן דכולה מילתא במנחות אליבא דר"י היא דאמר מין במינו לא בטיל ואיכא מ"ד דבתר המבטל אזלינן דאי לא אפשר למבטל דהוי כבטל הוי מין בשאינו מינו ומבטל לה ומש"ה נבילה בשחוטת דלא אפשר לשחוטת שהוא המבטל להיותו כנבילה לטמא ואף על פי שהנבילה יוצאה מידי טומאה ע"י מסרחת והוי כשחוטת אנן בתר מבטל אזלינן והוי מין בשאינו מינו ובטלה מ"מ כל אותה הסוגיא אליבא דר"י היא אבל לרבנן לא שנא הכי ולא שנא הכי בטלה ברוב ודוקא למגע אבל למשא לא. ועיין כס"מ שכתב ואפשר לומר דלרווחא דמילתא כתב רבינו דאפילו למאן דס"ל כר"י דמין במינו לא בטיל מודה בהא ובפלוגתא דר"ח ורב חסדא כתב כרב חסדא דבתרא הוא, ועיי"ש מש"כ מהר"י קורקוס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בכורות

ד. שומאה חמורה עד לגר ושומאה קלה עד לכלב

כבר התבאר במסכת נוזר דף ג. ובמסכת חולין דף ג. שבשר נבילה¹³ שנפסד, והבאיש ונפסל מלאכול הכלב¹⁴ טהור, וכן נבלת העוף¹⁵ הטהור שנפסדה מלאכול הכלב טהורה. וכן בשר השרץ שנפסד והבאיש¹⁶, ונפסל מלאכול הכלב, טהור.

לפיכך נצל הנבילה¹⁷ כלומר בשר הנבילה שנימוח¹⁸ שנעשה לחה סרוחה, ספק אם מטמא בכזית אם לא. אולם האוכל נצל¹⁹ של נבלת העוף הטהור ה"ז טהור²⁰.

בשר נבילה²¹ שהיה סרוח מעיקרו ואינו ראוי למאכל אדם ה"ז טהור שנאמר (דברים יד פסוק כא) **לִגְרָאֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ תִתְּנֶנָּה וְאֶכְלָהּ וְגו'** עד שתהיה תחילתה ראויה לגר.

דף כג:

ה. דכתיב לא תאכלו כל נבלה לגר וגו' הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה

¹³ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה יג
¹⁴ משמע דלטומאת אוכלין לא סגי בנפסל מאוכל אדם אלא בעינן עד שיפסל מלאכול לכלב וקצת קשה דפ"ב דטומאת אוכלין הל' י"ד פסק דכשאינו ראוי למאכל אדם אינו מקבל טומאה והראב"ד ז"ל השיג עליו דבעינן עד שיפסל לאכילת הכלב אמנם מרן ז"ל שם חילק בין לאסוקי טומאה מיניה לאסוקי ליה טומאה עיין שם ובהכי מתרצי גם דברי רבינו הכא. מעשה רקח שם.

¹⁵ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

¹⁶ רמב"ם שם פרק ד הלכה יב

¹⁷ רמב"ם שם פרק א הלכה יג

¹⁸ ונראה דס"ל לרבינו דנצל לא הוי אלא היכא דנימוח מעצמו שנרקב ונעשה כעין ליחה, אך היכא דנימוח ע"י חמה אין זה קרוי נצל והרי הוא כבשר, ומש"ה איצטריך לטעמא דכיון דאסרה אינו ראוי לכלב. משנה למלך הלכות שאר אבות הטומאה פרק ג הלכה יא

¹⁹ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

²⁰ דמשמע ליה דכיון דבנוזר פ"ז איבעיא להו אם יש נצל לבהמה משמע דבעוף פשיטא ליה דאין נצל דאל"כ הכי הוה ליה למיבעי נצל בשאר ב"ח או לא. כסף משנה שם ועיין מ"מ שם

²¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק א הלכה יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר במסכת ע"ז דף לו. ודף סז: שכל דבר שטעמו פגום²² אינו אוסר מן התורה, דכתיב (דברים יד פסוק כא) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וגו', נבילה הראויה לגר לאכילה קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר לאכילה אינה קרויה נבילה, ומדרבנן אוסר בפני עצמו²³.

ולפיכך אינו אוסר תערובתו, ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו. אף כשנמחה גופו ואין רוב היתר כיון דסוף סוף אינו ראוי לאדם כלל כל שיש מעט היתר תו לא גזרו²⁴.

וכל זה כשאינו ראוי למאכל אדם, אבל כל שראוי למאכל אדם ע"י הדחק, כל שהוא בעין אסור מן התורה, ולכן בתערובות י"א שכל עוד אין רוב היתר אפילו מחצה על מחצה²⁵ הוה כבעין ואסור מן התורה, ואינו מותר אלא ברוב היתר.

אולם כשיש רוב היתר הרי הוא מותר²⁶, משום שאין שייך בו טעם כעיקר לאוסרו כיון שלא אסרה תורה טעם שאינו משובח וממילא בטל ברוב ככל תערובת ללא טעם.

²² שו"ע ונו"כ יו"ד קג א

²³ למנחת כהן ולפר"ח אות א' חולק וכתב דליכא איסור דרבנן כי אם כל תשקצו דמאוס כו'. דנ"מ אי שרי לערובי בידים למנחת כהן אסור עס"י צ"ט [ס"ו], ולהפר"ח משום מאוס אפשר דשרי לערב בידים. ואין זה מוכרח. פמ"ג משב"ז שם א ודע דקיי"ל כל אוכלין אם נפסד מאכילת אדם מותר מן התורה ומדרבנן אסור כדעת המנחת כהן בפ"ט מחלק א' וכן הסכים המשנה למלך בפ"ח ממ"א דין ח"י יע"ש, ואם ראויין ע"י הדחק למאכל אדם אסורין מן התורה כמו שביאר זה המנחת כהן שם. אלא שיש לי לדון ולספק אי לוקה כל שקצת ראוי. ויש לעיין בבשר וחלב וכלאי הכרם שלוקין שלא בדרך אכילה כלל אם נפסד בשר בחלב מאוכל אדם ונפל להיתר באין רוב אי דומה לזבובים ויתושים. ויראה דהר"מ כתב בפ"ד ממ"א ה"א בשר בחלב שעירב דבר מר והניח חלוקה שנפסד, משמע כל שנפסד אף בבשר וחלב עפרא הוא, ובפתיחה [ח"ג פ"ו] חקרנו בזה וצ"ע שפ"ד שם ד

²⁴ משב"ז שם

²⁵ דעת יש מי שאומר בשו"ע שם ב והוא דעת הרשב"א כדלהלן.

²⁶ אמנם כן טעמא דמילתא מהיכן למדו חז"ל לומר כן, דכל שיש רוב היתר ונותן טעם לפגם קצת שרי, עמדו בו הראשונים ז"ל. והמתבאר מרשב"א בארוך ק"ט ב' [ב"ד ש"א י"ט א] לדעתי כך הוא, דמנבילה גמרינן נותן טעם לפגם לאיסור בעין אף שהיה מושבח מעיקרא כל שאין ראויה אח"כ למאכל אדם כלל פקע איסורא. וע"י תערובת בהיתר שרי זה מן הסברא, דטעם כעיקר דלא במיל מאחרי רבים האמור בסנהדרין יליף ממשרת או ממדין [פסחים מ"ד ב] וזה דווקא טעם מושבח, הא כל שנותן טעם לפגם קצת טעם כזה לא אסרה תורה ומדין ביטול ברוב קאתינן עליה. ואפשר נמי הא דאמרין בע"ס ס"ח עמוד (ב') [א'] נותן טעם לפגם יליף מנבילה, כולה מלתא קגמר מנבילה, כיון שמצינו חילוק מנבילה יש לנו לומר דטעם כעיקר לא אסרה תורה אלא במושבח גמור וכדאמרן, וכי תימא הא הרשב"א בחידושי בשמעתא דזרוע בשלה [חולין צ"ט א] כתב דטעם כעיקר דלא בטל הוא מטעם חיך אוכל יטעם וכל דבר הניכר בטעמו טעימתו זו היא הכרתו, א"כ קשיא טובא איך נותן טעם לפגם קצת בטל הוא. ויותר קשיא בדברים המאוסים מעיקרא דבפגמיהו אסרו הכתוב ואיך יבטלו ברוב היתר וטעימתו הפגום זו היא הכרתו. יש לומר דכל שאין טעם מושבח לאו הכרה הוא וברוב בעלמא בטלה, ומש"ה אף שמשבח באיסור בגודל מדתו נמי שרי להרשב"א ז"ל. אבל משב"ז שם

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

וי"א²⁷ שאין צריך שיהיה רוב היתר שכשם שלא אסרה תורה את שאינו אוי למאכל אדם כל לא אסרה כלל תערובתו שהרי אינו נהנה כלל מבאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו, ולדעה זו²⁸ אם יש לו הנאה עקיפה כגון שהגדיל האיסור את נפח התערובת ונהנה מכך יהיה אסור למרות שיש רוב. וכן חמץ בפסח²⁹ לדעה הראשונה התירו משום ביטול ברוב בפסח נאסר שהרי איסור חמץ במשהו וכן דעת הרמ"א. ולדעה השניה מותר כיון שאינו נהנה מתערובת החמץ וכן פסק בשו"ע.

וזהו בנמחה גופן לתוכו אבל פליטת טעמו לבד, בנותן טעם לפגם כל שהוא דנים אנו אותו כאיסור מועט³⁰ להיתר מרובה ובפגם כל שהוא מועיל. ולכן אינו שיפגום לגמרי עד שיהא קץ לאכלו, אלא אפילו פוגם קצת אינו אוסר תערובתו³¹. אבל דבר שאינו נ"ט לא לשבח ולא לפגם אם טעמו נרגש אסור³².

ואפילו אין טעמו פגום מחמת עצמו שבפני עצמו הוא מוטעם ומשובח אלא שפוגם תערובתו, כגון חומץ יין של איסור שנפל לתוך גריסין, שהחומץ עצמו הוא טוב אלא שפוגם הגריסין מותר.

דברים המאוסין ופגומין מעיקרא כמו זבובים ויתושים אינם ראויים לאדם כלל, אולם כך אסרתם תורה ולוקה באכילתם כמבואר במכות דף יד – טז. וכשנתערבו בהיתר ואין רוב מהיתר הרי הם כבעין ומילקא נמי לקי אם אכל כזית בכדי אכילת פרס. אבל כשרוב היתר מותר גם באלו.

²⁷ המחבר בסתם שם ב והוא כהר"ן בע"ז [ל"ב ב] לא הונח לו בזה ובחר לו דרך אחרת, והוא דכולה מלתא מנבילה יליף, כיון דחזוין דאין ראוייה לגר מותר מן התורה שאין נהנה כלל, ה"ה איסור בתערובת כל שנותן טעם לפגם קצת מ"מ הרי לא נהנה כלל מאיסור אדרבה מצערו שהיתר נפגם על ידו דומה ממש לאין ראוייה לגר. ומש"ה כי הגדיל האיסור מדרתו דנהנה עכ"פ מגודל מדרתו אסור לדידיה כיון דטעימתו זו היא הברתו, ולא שייך ביטול ברוב ונהנה הוא. ומיהו בזבובים ויתושים לא שייך נהנה מגודל מדרתו, ואף הר"ן יודה שם. עס"י ק"ד בש"ך אות ט'. ומ"מ קשיא קצת להר"ן בזבובים ויתושים דרחמנא אסרינהו בפגמן, ויש ליישב.

²⁸ והיא דעת י"א בשו"ע ונו"כ שם ב

²⁹ בא"ח הלכות פסח תמ"ז [ס"י] כשהביא המחבר [והרמ"א] מחלוקת אי נותן טעם לפגם שרי בפסח או אסור. הנה טעם האוסרין הוא הרשב"א בתשובה סימן תצ"ט, ולשיטתיה אזיל דנותן טעם לפגם קצת מטעם ביטול ברוב, וחמץ בפסח כל שהוא אסור, מה שאין כן להר"ן דנותן טעם לפגם קצת דומה לנבילה שאינה ראוי לגר ולא מטעם ביטול ברוב ה"ה נותן טעם לפגם בפסח ראוי להתיר. ועיין מנחת כהן ח"א פ"ט יע"ש. ויש לנו הרהורי דברים בלבוש כאן ס"א פסק כהר"ן, ובא"ח סימן תמ"ז [ס"י] החמיר. ויש ליישב. וכבר התבאר המאמר שהתחלנו בזה.. משב"ז שם

³⁰ שידוע הוא שאין מחצה איסור נפלט בהיתר אלא דאנו מחמירין להצריך לשער נגד כולו. משב"ז שם

³¹ שו"ע ונו"כ שם ב

³² ש"ך שם ב ובשפ"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

אולם דברים³³ החשובים כבריה, בעלי חיים³⁴, חתיכה הראויה להתכבד, דבר שבמנין, דבר שיש לו מתירין או כיוצא בו אם אינן פגומין בעצמן אף על פי שפוגמים התבשיל אינן בטלים אפילו באלף.

אבל אם הם פגומין בעצמן, אם אינן ראויין למאכל אדם דינם כדלעיל שבטלים אפילו אין רוב, ואם ראויים למאכל אדם בטלים ברוב³⁵, מלבד דבר שיש לו מתירין שאינו בטל³⁶.

ו. ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא

ציר של דגים זיעה בעלמא הוא ואין מכשירין, דזיעה בעלמא הוא שיוצא מן הדגים כשמולחין אותן.

³³ רמ"א שם

³⁴ ש"ך שם א' ושפ"ד שם וצ"ע בדבר המעמיד או עבדא למעמא

³⁵ לדעת הגר"א (ס"ק ב'), הפר"ח (ס"ק א' הובא בפמ"ג מש"ז ס"ק ב') וגם בחידושי בית מאיר שדוקא כגון עוף טמא או עכבר דדברא שהם חשובים ונסרחו ונתקלקלו אח"כ, ובכה"ג יש לומר דבטלה חשיבותם, ואין להם עוד דין בריה. אבל בריה שהיא פגומה מתחילת ברייתה, כגון זבוב או תולעת ונמלים שמאוסים מצד עצמם, אפילו אם נסרחו אח"כ מכח הזמן או דבר אחר. מ"מ כל זמן שהם שלמים לא בטלי. והטעם משום דלא שייך כאן ביטול דין בריה, מחמת דנתקלקלו, דהא אף בתחילה היו מאוסים וטעמם מר ורע, ואפילו הכי אסרתם התורה. וכן כתב החכמת אדם (כלל נ"ד סעיף ב'). אולם הפמ"ג (סימן ק' שפ"ד ס"ק א') סובר דאפילו דברים, הפגומים בעצמם כגון נמלים וזבובים, אם נסרחו, בטלו מתורת בריה. וסברת הפמ"ג הוא דס"ל דיש חילוק בין הסרחון המבעי שלהם, שהוא גזה"כ דאסורים אפילו במאוס, לבין סרחון דאתי מעלמא שנסרחו אחר מיתה, דבזה הם שווים לכל דבר דבטל איסורם. וכן סובר החו"ד (ביאורים ס"ק ג', חידושים ס"ק ג', וגם בסימן ק' חידושים ס"ק א') וכן דעת הצבי לצדיק שדייק מלשון הרמ"א דמשמע דאם פגומים בעצמן, גם בריה בטלי. והיינו שהוא סובר שהרמ"א מיירי בכל מיני בריה. והחב"א (כלל נ"ד סעיף ב') כתב שזוהי גם דעת המגיד משנה (מאכ"א פ"ב ה' כ"א) וכן דעת הערוך השלחן (סעיף י"א) וכן דעת בעל הפנים מאירות (חלק ג' סימן ס"ו) וחוות יאיר (סימן ק"ב הובא בפמ"ג סימן ק' שפ"ד א', ובערוך השלחן שם סעיף י"ח).

³⁶ משב"ז שם ב' ובשפ"ד א'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ציר טהור³⁷ חזקתו שיש בו מים ואם נפל לתוכו מים כל שהם³⁸ הרי הכל משקה מצא מין את מינו וניער, שמצטרפים למים שבציר ומטמאין את הציר, דהשתא הם רובן³⁹ מים⁴⁰. ומכשיר ומתטמא טומאת משקין.

לפיכך כל הציר⁴¹ בחזקת מוכשר שחזקתו שנותנים לתוכו מים וממילא חזקתו טמא.

נפל לתוכו יין דבש וחלב הולכין אחר הרוב, וכן מי פירות שנתערבו בשאר המשקין הולכין אחר הרוב⁴².

נתערבו במים כל שהן הרי הכל משקה ומתטמא טומאת משקין ומכשיר.

וציר חגבים טמאים אינו מכשיר אבל מתטמא טומאת משקין⁴³.

ז. הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים אין חוששין שמא בנה של אחרת היה

³⁷ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק טז הלכה ד

³⁸ מדברי רבינו כאן לא משמע דהוי טעמא משום דחזקה שהיו בו מים מקודם וע"י הני מים כל שהוא הוי רובא מים אלא אף על פי שידענו שאין בו מים אחרים אלא אלו בלבד מכשיר ומשיג עליו דהא דלא כרב נחמן והא ודאי השגה גדולה היא שיפסוק הוא הפך הנמרא וליישב דברי רבינו צריך לומר דודאי בציר סתם שחזקתו שהיה בו מים מיירי והשיקו וטהר וכדברי רש"י והיינו טעמא דטמא משום דע"י מים כל שהוא ניעורו המים הראשונים וכר"נ אלא שקיצר ולא הזכיר הטעם כמנהגו בכמה מקומות להשמיט טעם הדבר ואף על פי שבפירוש המשנה כתב שאין שם מים אלא הני כל שהוא לא נחוש כיון שהם היפך הנמרא ונעמיד דבריו בחיבור בענין שיסכימו לדברי הנמרא. כס"מ

³⁹ אבל בפלגא ופלגא לא גזרו רבנן טומאה, דטומאת משקין לטמא אחרים מדרבנן ולא גזרו בפחות מרוב מים.

⁴⁰ ולא אמרינן בטומאה דהמיעוט כמאן דליתא, אלא לע"ע בטל ברוב, וכשימצא מינו חוזר וניעור לטמאו. ערוך השלחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קפד סעיף ז

⁴¹ עיין כס"מ

⁴² בראב"ד השיג עליו ועיין בכס"מ וערוה"ש שם.

⁴³ בפ"ז דעדיות ובפרק י' דתרומות העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור וקאמר עלה בירושלמי מאי טהור טהור מלהכשיר הא לטמא מטמא ורבינו מפרש לה בניהותא ולפרושי מתניתין אתא והראב"ד מפרש לה בלשון בעיא וקשה לי על פירוש זה מהיכן עלה בדעתו להסתפק בכך כיון דטהור סתמא קתני בכל גווני משמע ואפשר דמפני שהם טמאים הוקשה לו היאך יהא צירן טהור ומפני כך נסתפק שמא מאי טהור טהור מלהכשיר אבל מטמא הוא או שמא טהור לגמרי קאמר משום דזיעה בעלמא הוא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

לקח בהמה⁴⁴ מניקה מגוי בחזקת שזה הולד שהיא מניקה אותה הוא שלה, סומך עליו⁴⁵ למרות שידענו שהיתה חולבת אפילו קודם שילדה כבר⁴⁶. ואינו חושש שמא בנה של אחרת היא מניקה, אלא הרי זו בחזקת שילדה⁴⁷, ואפילו היה זה שמניקה כמין אחר ואפילו כמין חזיר אמרינן חזקה בנה הוא⁴⁸ ופטורה מן הבכורה.

ח. נכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ושאינן מבכירות מניקות אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו או שמא בנה של זו בא לו אצל זו

מי שיש לו⁴⁹ בעדרו מבכירות ושאינן מבכירות וילדו ולא היה שם אדם, ומוצא מבכירות מניקות נקבות ושאינן מבכירות מניקות זכרים, אינו חושש

⁴⁴ שו"ע ונו"כ ש"ז ב

⁴⁵ אין כאן חשש מתרי טעמי חדא שהרי היא חולבת דלהרמב"ם והרא"ש מטעם זה בלבד פטורה מן הבכורה ואפילו לשיטת ר"ת דאין חלב פוטר הכא כיון דיש ולד אצלה פשיטא שילדה וכן להרמב"ם והרא"ש אפילו ידענו בפרה זו שנחלבה בעוד שלא ילדה עדיין כלל וא"כ בדירה אין החלב פוטר מ"מ הולד פוטר ואין לנו לחשוש שמא אין הולד שלה ונגרר אחריה ובאמת הולד הוא של אם אחר לא חיישינן לזה דכיון דכרוכה אחריה בודאי ילדתו ולא עוד אלא אפילו היה היונק הזה צורה אחרת שאינו דומה לאמו ונראה כמין אחר לגמרי ואפילו נראה כמו חזיר מ"מ תולין בה הוולד הזה ואמרינן שילדה ולד בצורה זו ופטורה מן הבכורה. ערוה"ש ח

⁴⁶ דאל"כ כיון דחולבת ופוטר בבכורה לדעת המחבר דרוב בהמות אינן חולכות אא"כ יולדות וכמ"ש המחבר בסעיף ג' א"כ בלאו הכי פטור מבכורה וגם זה שמניקתו היה פטור מבכורה אפי' אי הוה נולד ברשות ישראל אלא ודאי כדאמרן. ש"ך שם ה

⁴⁷ לאו למימרא שהיא בחזקת שילדה ולד זה וכדכתב בעמ"ז דהא בש"ס פ"ג דבכורות (דף כ"ד) מספקא אי אמרינן יולדת מרחמת או אינה מרחמת אא"כ יולדתו וסלקא בתיקו להכי קאמר התם דכמין חזיר אסורה באכילה דדלמא יולדת מרחמת אף על פי שלא ילדתו וכ"כ הפוסקים והט"ו לעיל סי' ע"ט סוף סעיף כ"ד במין טמא יונק וכו' אחר הטהורה אסור שמא מן הטמא נולד וכו' אחריה אלא ר"ל דאפילו לא ילדתו מ"מ ודאי שילדה שום ולד וא"כ הבא אחריו פטור מבכורה. ש"ך שם ו.

⁴⁸ והטעם דכרוך אחר אמו הוה חזקה מבוררת ועוד דאע"ג דאין זו חזקה מבוררת ולהכי אמרינן בגמ' [כ"ד א] דחזיר הוה אסור באכילה מ"מ זהו פשיטא שילדה איזה ולד דאל"כ לא היתה מרחמת ולד אחר אך כשילדה מרחמה גם ולד אחר [גמ' שם ועי' ש"ך סק"ו ובאמת בהכרח צ"ל כן דאין נוקמה על חזקה דכרוכה שהוא וולדה הא נגד זה יש רובא דרוב בהמות יולדות כדמותם ואפשר דהיא חזקה אלימתא יותר מכל החזקות והוי כדבר ברור שאין דבר עומד נגדה וכן משמע לי מסוגיא דשם בד' כ"ד א ומלישנא דרשב"ג דבר בחזקתו ע"ש ודו"ק. עאןה"ש שם

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

שמא בנה של זו בא לו אצל זו ושל זו אצל זו, אלא הדבר בחזקתו שכל אחת מניקה את בנה⁵⁰.

---

⁵⁰ בכאן אמרינן ודאי הוא בן ולא הוי אפילו ספק בכור ולא אמרינן שמא יולדת מרחמת ולד אחר אף על פי שלא ילדתו זה אלא אמרינן במקום דידה לא שבקה דידה ומרחמת דלאו דידה והכי אמרינן בש"ס. ש"ך שם,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

